СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 302. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 29 грудня, 1933.

VOL. XLI. No. 302. Jersey City, N. J., Friday, December 29, 1933. THREE CENTS.

ПРОЦЕС УРЯДУ ПРОТИ БАНКІВ

ДОМАГАЄТЬСЯ СПОВНЕННЯ ҐАРАНТІЇ ДЕПОЗИТОРАМ.

НЮ ЙОРК. — Федеральний уряд вніс позов проти Нюйорського Клірінґ Гавзу за зворот депозитів упавшого банку Гаримана, котрі були ґарантовані Клірінґ Гавзом.

Відповідно до фактів, поданих у позві, екзамінатор банку Гаримана викрив у 1932 році, що цей банк невиплатний, що йому грозить банкротство. Банковий екзамінатор повинен був закрити банк. Та коли про це довідались у нюйорськім Клірінґ Гавзі, себто в уряді, де представники банків збираються кождого дня для вирівнання взаїмних зобовязань одного банку до другого, уряд Клірінґ Гавзу заявив урядовому контрольорови, що банкротство банку Гаримана потягне за собою підірвання довіря до інших банків, а в слід за тим банкротство. Вони домагалися від урядового контрольора задержання в тайні стану банку Гаримана для загального добра, щоби запобігти загальному банковому переполохови.

Урядовий „контрольор гроша", до якого ця справа належить, заявив, що готов це зробити тільки тоді, як належачі до нюйорського Клірінґ Гавзу банки заґантують зворот депозитів банку Гаримана. Коли визначнїші банки нюйорського Клірінґ Гавзу це зробили, уряд згодився задержати в тайні невиплатність банку Гаримана.

Як відомо в березні 1933 року президент Рузвелс оголосив був мораторію банків та закрив був банки на якийсь час. Банк Гаримана замкнено тоді з іншими. Коли потім уряд давав дозвіл на отворення банків, банк Гаримана дозволу не дістав. Уряд домагався опісля, щоби 20 банків нюйорського Клірінґ Гавзу поповнили шкоди депозиторам зі замкненого банку Гаримана, але правні дорадники банків заявили, що уряд не може цього домагання правно випозивати. Уряд, видно, довго пробував наклонити банки по доброму сповнити свої зобовязання, але банки не хотіли цього зробити. Тепер уряд позиває в суд нюйорський Клірінґ Гавз і поодиноко тих 20 банків, що ґарантували зобовязання супроти депозиторів банку Гаримана.

Процес викликує широчезне зацікавлення в цілій Америці. Йде тут про 9,350,000 долярів. Далі питання, які він має вирішити, є великої ваги. Іде тут про правне вирішення питання, як далеко відповідає Клірінґ Гавз за зобовязання банків, які до нього належать, та які ґарантії може мати депозитор банку за свої ощадности. Є це перший процес того роду, й опінії правників щодо остаточного висліду процесу поділені.

ЕКОНОМІСТИ СВАРЯТЬСЯ ЗА ПОЛІТИКУ ЩОДО ЦІН.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Заходом Американського Економічного Товариства зібралася тут економічна конференція для розгляду біжучих господарських питань Америки.

Першого дня розглядано політику уряду щодо цін товарів. Зараз стерлися з собою завзяті прихильники противних поглядів. Одні заявлялися за піднесення цін, другі за їх обнижения. Одні були за ліквідацію довгів, хочби частинну, другі за їх задержання. Один професор економії припускав, що добробут можливий при високих і при низьких цінах.

Не менша розбіжність поглядів виявилася при дискусії щодо впливу політики федерального уряду на поворот до нормальних умовин.

ВЕЙТРИ ЗАКИДАЮТЬ ДУМКУ СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські вейтри згодилися на умови праці, предложені підприємцями, та постановили відкликати заповіджений на Новий Рік страйк. Тільки частина юнії думає далі добиватися своїх домагань дорогою петиції до федерального уряду.

ПЕРШИЙ КРОК БОЛЬШЕВИЦЬКОГО УРЯДУ ПЕРЕД АМЕРИКОЮ.

ВАШИНГТОН. — Російський уряд уже скористав з визнання Росії. Його представник повідомив департамент стейту, що російський уряд хотів би, щоб йому признано вищу квоту щодо ввозу російських трунків до Америки.

ЗАПОВІДАЄ НОВИЙ ПОСТУП МЕДИЦИНИ.

КЕЙМБРИДЖ (Масс.). — На зборах Американського Товариства Розвою Наук виступав з цікавим медичним відчитом д-р Ейбел, професор медицини в університеті Джана Гопкінса. Лектор говорив, що він знайшов нові способи слідити ділання бактерій, котрі дозволяють науці придумувати кращі способи для їх поборювання. Він представляв тіло як фабрику хемікалій. Кождий орган може витворити доволі отруї, щоби вбити тіло, коли йому дати можність витворювати свої продукти без контролі з боку інших органів тіла.

ЗАБОРОНА ОСНУВАННЯ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ".

В селі Добровлянах, повіт Калуш, дотепер пересякненім ще москвофільством, свідоміші одиниці задумали оснувати читальню „Просвіти", тимбільше, що істнуюча в селі чит. Качковського не веде ніякої освітньої праці. Дня 10. X. ц. р. члени-освітники відбули збори та внесли до старостства подання про дозвіл на оснування читальні „Просвіти". Тимчасом деякі москвофільські загорільці, невдоволені з цього, пішли до старостства, щоби не допустити до оснування в селі нашої читальні. Як там було, не знаємо, але до рук члена-основника Кіндрата Косаного наспіло 29. X. зі старостства в Калуші письмо, яким заборонено оснування читальні. За причину заборони подано, „побоювання загрози безпеки, спокою і прилюдного порядку в тамошній громаді". Слід замітити, що Добровляни — це одиноке в повіті село, в котрім через відсутність читальні не можна повести освідомлюючої праці.

ШЛУНОК ПАРИЖА.

Обчислено, що Париж і його найближча околиця, які мають разом 10 міліонів мешканців, зїдають кожного дня 1,-350,000 кгр. муки. З цієї муки печуть хліб 3,680 пекарень. Кожний Парижанин зїдає річно 130 кг. хліба та випиває коло 200 літрів вина. В цьому році Парижани випили 10 міліонів гектолітрів вина. Пересічний Парижанин зїдає річно 20 кгр. цукру. Молока випиває річно Париж 400 міліонів гектолітрів, та зїдає 44 міл. кгр. масла і 51 міл. кгр. сира. Яєць зїв Париж у 1932 р. 40 міл. кгр., з чого припадає на одну особу пересічно коло 190 штук річно.

ФАБРИКА ФАЛЬШИВИХ МОНЕТ У ЖІНОЧОМУ МОНАСТИРІ.

В жіночому католицькому монастирі, в містечку Банялюка, в Боснії, викрила поліція фабрику фальшивих монет, у якій вироблювано масово срібні монети 20 і 50 динарів. Монастир цей мав у своїх мурах ріжні варстати, в яких сельські діти вчилися ремесла. Управитель шлюсарського варстату, Ф. Штайнер, зорганізував у монастирському шлюсарському варстаті фабрику фальшування монет — очевидно без відома монахинь — і продовж двох років встиг пустити в обіг дуже багато цих монет „власного виробу". Штайнера і його кількох спільників арештовано.

ЦАРСЬКІ КЛЕЙНОДИ.

З Москви голосять, що в околиці Єкатеринбургу вирав один селянин на полі залізну касу, а в ній багато царських клейнодів, що їх закопав там один з царських адютантів у 1918. р. Представляють вони вартість 30 міліонів золотих рублів. Дуже цінна є прим. золота, брилянтами висаджувана цигарниця Олександра III., дарунок англійського короля. Не меншою історичною памяткою є й платиновий кинжал, який дістав Микола I. від турецького султана по турецькій війні. Видніє на ньому напис: „Нехай ніколи вже наші народи не витягнуть на себе з похви меча!" Цінні памятки забрали літаком негайно до Москви, де їх очевидно скоро продадуть.

МИТНІ СЛУЖБОВЦІ ПЕРЕПАЧКОВУЮТЬ ЗБРОЮ.

„Екстраблядет" повідомляє, що дався запримітити величезний зріст перепачковування зброї на німецько-данському кордоні. Зброю доставляють митні службовці спеціяльним емісарам із північного Шлезвіга. Так перепачковують маскове револьвери та частини скорострілів. Данські прикордонні сторожі ведуть у тій справі слідство.

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ У ПАЛЕСТИНІ.

Палестинська поліція перевела масові ревізії серед Жидів і Арабів, підозрілих у комуністичній діяльности. Загалом арештовано біля 200 осіб. Арештовані відповідатимуть перед судом за намагане повалення існуючого державного устрою.

РУМУНІЯ ОПИНИЛАСЯ ПІД КУРАТЕЛЕЮ ЧУЖИХ ВІРИТЕЛІВ.

Румунія, яка є правдивим раєм для всякого роду хабарників і спекулянтів, як своїх так чужих, угинається сьогодні під тягаром величезних довгів. А що тепер ввійшло „в моду" не платити довгів, тож Румунія, подібно як інші держави, повідомила своїх заграничних вірителів, що довгів платити не буде. Та те, що вдасться іншим державам, не вдасться Румунії. Бо ось вірителі почали грозити румунському урядови, а цей так налякався цих погроз, що вислав свого міністра фінансів на переговори з заграничними вірителями.

Та, як виявилося, румунські вірителі Французи не повірили в правдомовність румунського уряду. Вони постановили, що до Румунії приїдуть чотири фахові, щоб на місці переконатися, скільки Румунія може платити їм титулом затягнених довгів. Коротко кажучи, Румунія мусіла погодитися на кураторію своїх посторонніх вірителів. А за це Французи згодилися великодушно зменшити Румунії сплату довгу на цей рік на одну четвертину, з тим, що цю четвертину всежтаки вона заплатить, але пізніше. А за це на слідуючі роки мусітиме Румунія платити таку суму, яку визначать їй експерти. Значить, румунський податковець мусітиме стягнутися з останнього, щоби заспокоїти постороннього вірителя, ще й у додатку союзника.

ПОЖЕЖА.

В Перегінську, пов. Долина, в добрах директора митрополичих дібр, Осипа Зальца, вибухла пожежа, якої жертвою впали всі господарські будинки. Шкоди є на 8,000 зл. Причина пожежі була необережність з вогнем.

РИМСЬКИЙ ШЛЯХ У ЛОНДОН.

Всі досі знані римські гостинці в Англії зачиналися у Лондоні і йшли від нього на північ. Тому зацікавив англійських археологів недавно відкритий новий шлях з перших століть по Хр., що зачинався на південному побережу Англії і йшов на північ до Лондону. Він служив до комунікації між славними вже у римських часах залізними гутами над каналом Ляманш і столицею краю та стверджує вповні вже тодішню їх велику вагу для тяжкого промислу римської провінції Британії. Деякі частини нововідкритого шляху є так добре збережені, що ще сьогодні могли би по них їздити вантажні вози. В тих місцях він вибрукуваний камінними плитами та свого роду бетоном із залізних жужлів і шутру. Прибіки цього бетону зперед 1800 літ взяли дорогові інжинири до розслідження, чи випадково не можна би вироблювати його й сьогодні для брукування доріг. Можливо, що їм удасться видерти так з безодні віків одну тайну досконалої техніки старих Римлян.

СМЕРТЬ ПІДЧАС ПОЖЕЖІ.

В селі Збуражі, берестейського пов., вибухла пожежа, яка знищила 13 господарств. Шкоди великі. В огні м. ін. згоріли 3 корови і 21 овець. Ратунковою акцією кермував польський емеритований майор Є. Шемота, який, спіткнувшися, спричинив вистріл зі свого револьверу й поранився так сильно, що згинув на місці.

БОРОТЬБА З ЯЗВОЮ ВОВКІВ НА ВИЛЕНЩИНІ.

В молодечанському і воложинському повіті переведено цими днями в околичних лісах полювання з нагінкою на вовків, які в цілій Виленщині дуже сильно розмножилися і сильно дошкулюють місцевому населенню. В часі полювання вбито 5 вовків. В деяких околицях Виленщини вовки так роззухвалилися, що навіть у білий день нападають та поривають дріб і живий інвентар. На фільварку Забішки вовки схопили в білий день велику безрогу.

ОГРАБИЛИ ДО БІЛЛЯ.

В трускавецькому лісі напали якісь три узброєні опришки на І. Ґмерка, що вертався з Борислава, і забрали йому кільканадцять злотих, плащ, одяг і черевики, так, що Ґмерок залишився тільки в біллю. Після грабежі опришки щезли в лісовій гущавині. Ведеться слідство.

ХТОСЬ УБИВ КОЛЬОНІСТА.

На стежці між селами Княжичі і Горихівці (Перемишльщина) знайшли прохожі труп якогось молодого мужчини, що мав сильно поранену голову. Підчас слідства виявилося, що вбитий називається Казимир Нога, кольоніст, котрий перед кількома літами осів підчас парцеляцій в Княжичах. Нога пішов до сусідського села Горихівець по якісь закупи і коли вертався звідтам, хтось його по дорозі вбив. Від довшого часу панували між кольоністами й місцевим населенням не дуже то згідливі відносини і тому здогадуються, що вбивство могло повстати на тлі ворогування між собою.

СТАЛІН ЗАЛИЦЯЄТЬСЯ ДО АМЕРИКИ І ЗАПОВІДАЄ ВІЙНУ З ЯПОНІЄЮ

МОСКВА (Росія).—Волтер Дюранті, кореспондент „Ди Ню Йорк Таймс", мав довше інтервю з Йосифом Сталіном, генеральним секретарем комуністичної партії. Дюранті зазначує, що йому впало в очі те, що Сталін став тепер більш людяним, голос його помякшів, а волос дещо посивів. У першу чергу Сталін зазначив, що Совіти бажають жити у згоді зі своїми сусідами та змагають до задержання світового мира. Але з того боку глядять з острахом на те, що в Японії воєнна партія горою та що вона поводиться супроти Совітів провокаційно, а це готово довести до воєнного конфлікту, бо Совіти мусять обороняти свою територію і честь.

Сталін висипався з великими похвалами в сторону Злучених Держав. Признав, що Рузвелт є великим і відважним провідником, та що Америка під його проводом підноситься і виходить побідно з економічної кризи. Тепер ще тільки требаб Америці віднестися до Совітів з більшим довірям щодо уділення Совітам позичок, а на тім скористають Совіти й Америка. Совітам треба в першу чергу машин. От якби були добрі машини, то можна би добувати чотири рази більше золота ніж досі. Вже тепер добувають Совіти з золотих майн понад 100,-000,000 рублів, себто вдвоє більше ніж за царських часів. Є отже чим платити, бо золота прибуває з кождим роком більше.

Довги Совітів, казав Сталін, не великі. Німеччина зарядила мораторію. І инші держави не сплачують довгів, тільки одні Совіти сплачують усе ретельно.

Сталін похвалив теж американського амбасадора Булїта. Казав, що його любив Ленін, а тепер кождий його любить у Совітах, бо він не подібний до інших дипльоматів. Говорить просто й те, що думає.

Заповів теж, що Совіти готові вже й Лігу Націй попирати, як тільки вона буде старатися задержати світовий мир.

Накінець заявив, що Совіти вже навчили комунізму селянство, зломили його опір і села сколективізували. По тій побіді над селянином, найбільшим ворогом комунізму, Совітам уже нічого не грозить. Треба тільки, кінчив Сталін, подбати ще про кращий розподіл продуктів між селом і містом. А покищо Совіти беруться будувати найбільшу в світі будівлю, „Палату Совітів", яка буде вища від американської Статуї Свободи й „Емпайр Стейт Білдінґ" у Ню Йорку.

ПОМЕР ЛУНАЧАРСЬКИЙ.

ПАРИЖ. — В Ментоні помер Анатоль Луначарський, один з основоположників Совітів і бувший совітський комісар освіти. Луначарский походив з України. Родився в 1875 р. в Полтаві. Від молодости брав участь у революційним русі. Був відомий як драматурґ, критик і письменник. У Совітах уважали його реакціонером, бо він заявлявся за те, щоби заступити слабі совітські штуки клясичними творами. Домагався теж більших сум гроша на освіту неграмотних мас. Троцький знову противився тому, бо казав, що треба грошей на армію, бо Совіти оборонять жовніри, а не школи. Під натиском опозиції Луначарський уступив з уряду. Жив в останніх роках за границею і лічився на хоробу серця.

СІЯМСЬКИЙ КОРОЛЬ БУДЕ ГОСТЕМ РУЗВЕЛТА.

БАНҐКОК (Сіям). — Президент Рузвелт запросив до Білого Дому сіямського короля, котрий хоче знову прибути до Злучених Держав, щоби тут відбути очну операцію.

ФРАНЦІЯ ДАЛІ ХИТРУЄ.

ПАРИЖ. — Франція заповідає, що вона знищить половину бомбових літаків, якщо тесаме зроблять інші держави. Тим хоче вона доказати, що щиро думає про роззброєння. Але годитися з Німеччиною не хоче.

СОВІТСЬКА ШПІОНАЖА.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Викрито велику шпіонську банду, яка працювала в користь Совітів у спілці з арештованими шпіонами у Франції, які теж були на совітським жолді. Банда мала своїх відпоручників і в Америці.

ЗОРҐАНІЗОВАНІ НАЦІ ЦЕ НЕ АРМІЯ.

БЕРЛІН. — Барон фон Нойрат, німецький міністер заграничних справ, вияснює, що маси зорґанізованих наців не уявляють собою ніяких військових частин. Це є частини, призначені до боротьби з марксистами і большевиками, себто внутрішніми ворогами німецького народу.

БИРД СЕРЕД ЛЕДІВ І СНІГІВ.

АНТАРКТИКА. — Корабель експедиції Бирда до полудневого бігуна знайшовся серед ледяних гір, які вже його легко ушкодили. Небезпека збільшується, бо шаліють величезні вітри.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи". Mongomery 5-0498. Тел. У Н. Союза: Montgomery 5-1838
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВОЄННІ ХМАРИ

Коли люди співали цього року „Слава во вишніх Богу, а на землі мир", в світі заноситься на зовсім що іншого, ніж мир.

Кореспондент „Ню Йорк Таймсу" телеґрафує на Різдво з Відня, що середньо-европейські краї давали амнестії політичним проступникам кождого року, але не давали її цього року. Кореспондент пояснює цей факт думками про наближаючуся війну.

Американський публіцист і автор Френк Г. Саймондс пише книжку під наголовком: „Америка стає перед новою війною". І в ній каже в одному місці: „Люди все ще можуть говорити, що нова війна в Европі ще не стала неминучою. Але ніхто не може заперечити, що від німецьких виборів з 12 листопада війна стала теперішньою можливістю".

Ален В. Долес, другий американський публіцист, каже у статті в поважнім журналі „Форен Аферс", що війні в Европі можна запобігти тільки в один спосіб, а то через полагодження сварки за територію між Німеччиною і її сусідами.

Волтер Липман, відомий американський публіцист, котрий обслугує яких сто великих американських ґазет, годиться на статтю Долеса, але додає від себе, що погодження німецьких претенсій з претенсіями сусідів Німеччини не можливе.

Німеччина хоче обєднати в одну державу що найменше всі ті простори, котрі замешкує німецький нарід. Ця програма означає розбиття кількох сусідніх держав та створення великої, вісімдесять кілька міліонів душ начисляючої німецької імперії, яка була би найсильнішою державою в Европі.

Осягнути цю ціль можна двома способами. Перший спосіб це мирні переговори. Що цею дорогою німецької програми не можна здійснити, відомо всякому. Коли це не можливе, то лишається тільки одно з двох: або зректися цеї амбіції, або піти на війну та добути силою те, чого не дають їй добути мирною дорогою. Німеччина своєї амбіції не зречеться. Отже їй лишається тільки одно: викликати війну. Це знає кождий практичний політик в Европі.

Час від часу чуємо про ріжні мирові переговори, про заяви мира, тощо. Волтер Липман не радить нам баламутитися ними: це все тільки маніпуляції, маневри, хитрі посунення ґенералів, які шукають вигідної позиції для війни, які пробують запевнити собі перевагу сили по своїй стороні. В Европі всі знають, що війна неминуча. Коли там є щодо цього які сумніви, то тільки щодо того, як держави будуть розділені на протилежні табори, та де війна має початися.

О. Сновида.

ЧОГО ШУКАЄ ЯПОНІЯ НА СИБІРІ?

Мабуть ні для кого не є тайною, що проблема Сибіру перестала бути питанням внутрішньої політики Росії, лише проблемою політики міжнародньої. Це є та країна Росії, на яку має свої пляни передусім Японія.

Чого шукає країна сходячого сонця на Сибірі? Очевидно в гру входить так званий Східній Сибір, на схід від Байкалу. Отже Приморська Область з головним містом Хабаровськом, що своєю просторонью шість разів перевищає Францію. Щож до населення, то є його тричі менше ніж у Галичині й Волині, бо ледви 2 міліони. Але зате має цей край **понад третину цілої добичі золота СССР.**, великі поклади **заліза, олова, мангану і срібла** — коротко: всього того, чого **не має** Японія і що вона — з великою стратою для своєї господарки — мусить імпортувати.

Західньою частиною Східнього Сибіру є новоутворена Бурятсько-Монгольська република (очевидно фіктивна), з головним містом Чітою. Простороньцеї „републики" майже така завбільшки, як ціла Европа (без Росії), а населення в ній — тільки три міліони, не більше.

Як бачимо, обидві частини Східнього Сибіру це край дуже багатий, великий просторами і надзвичайно рідко залюднений, і ще гірше експльоатований щодо своїх природних багатств. Віддавна Росія посідає його, і досі під тим оглядом (експльоатації і кольонізації) зробила в нім ганебно мало. Лишила край пусткою. А природа не зносить порожнечі й коли хтось не витягає з даної йому Богом країни всіх її корисних людям багатств, то такий край звичайно міняє власника: недолужного на спритнішого і більше підприємчивого.

Ось чому залізною льогікою законів природи ласим оком поглядають підприємчиві Японці на Сибір, занедбаний у руках лінивого Москаля, який ще дотого запровадив тепер у себе режим, що не тільки не сприяє експльоатації країни, але просто руйнує її та її населення.

Але не тільки це. Не тільки економічні вигоди манять Японців. Японія намагається поставити таму російській імперіялістичній експансії — контр-ударом. Досі Росія подібно перла до океану і навіть через океан (колись займаючи навіть Аляску) до теплого моря на півдні. А тому зачала розшматовувати Китай: (Порт Артур, Корея, Манджурія), потім ширячи комунізм, хотячи одним наскоком зєднати собі 400-міліонову країну і стати володаркою жовтого світа.

От для боротьби з цею небезпекою для себе вирушила Японія. Вона спершу прагнула відтяти Росію від джерела нафти: Сахаліна. Потім — позбавити її спільної границі з Китаєм. Для тої цілі зайняла Манджурію, для тої цілі вигнала Росію зі Східньо-Китайської залізниці. Для тої цілі проголосила „незалежне" Манджукво, і нарешті для тої самої цілі займає внутрішню Монголію і лагодиться зайняти зовнішню...

Колиб це сталося, мрії про китайсько-російський с о ю з, про російську пенетрацію в колишню небесну імперію, розвіялисьб, як дим. І що більше: мрії Росії стати **протекторкою жовтого світа**, як напр. Британія є протекторкою Індії, а сталиб остаточно в лоб... Відперта на Заході, в Европі, Росія була би відкинена й на Сході. Її експанзія нарешті заломиласьб.

Чи ті пляни японські здійсняться, чи ні, то одно є певне: що, як колись питання ампутації Туреччини, а потім Австрії, так тепер питання ампутації російської імперії стало на порядок денний світової політики. Відносини між Сибіром і Росією перестали бути питанням внутрішньої політики цеї останньої, увийшовши в орбіту чужих міжнародних, взаїмно себе поборюючих, впливів.

Цю еволюцію мусимо мати перед очима. Вона лежить в напрямку наших бажань: розпаду російської імперії, без якого наше визволення не дасться подумати.

РИЗИКО ГРАЧА І РИЗИКО ГЕРОЯ.

Мусоліні доражує фашистівській молоді „жити небезпечно" і в цьому він лише повторює слова німецького фільософа Ніцшого, який навчав: „Повірте мені: секрет, як здобувати в житті найбільшу плодовитість і найбільшу насолоду, називається: жити в небезпеці. Будуйте ваші місця на Везувію. Пускайте свої кораблі на недосліджені моря, жийте у війні, будьте опришками й переможцями. Заратустра любить тих, що без небезпеки жити не можуть".

Таксамо і наша славна Леся Українка писала в „Блакитній троянді": „У життєвій, як і у всякій газардній грі, не в тім сила, щоби виграти, Головне: ризико й осягнення мети". Якої? „Це все одно. Саме ризико — ось що притягає до гри... Небезпека, сама небезпека, як така, непереможно вабить мене... Певно метелик, летючи на вогонь, почуває тесаме".

...шукати небезпеки, треба було „селитися на Везувію", виїздити в недосліджені моря, воювати, або „робитись опришком".

Тепер життя цілковито змінилося. Тепер більшість найзвичайніших занять є часто-густо повязані зі смертельними небезпеками, коли навіть виходити з дому є повязаним ризиком з огляду на божевільней рух автомобілів, на густо повязані над головою сітки дротів з високим електричним напруженням, на безконечні рури з вибухливими та отруйними газами під ногами. Досить хвилиночки неуважности, нерішучости, вагання, щоби людське життя навіки урвалося. Стверджуємо, що сучасний божевільний рух життя, змеханізованого, головокружного, викликає що року більше смертельних випадків, ніж кількарічні давні війни.

„Жити небезпечно" так увійшло в звичку звичайної людини, що вона просто про те навіть не думає. А коли починає думати, то приходить до висновку, що було би так добре бодай на час відпочати від того всього божевільного життя і знайти куточок світа, де було би тихо і затишно без усякої небезпеки і ризика. Бо людський організм вимагає контрастів: жиючи у спокою, шукає небепеки; жиючи у небезпеці, шукає спокою.

Тому по всіх усюдах ми помічаємо змагання дійти до якогось забезпечення — забезпечення від усякого нещасливого випадку, від покалічення на роботі, від пожежі в хаті, від звільнення зі служби, від несподіваної хороби, від безробіття, від старости і т. д. Навіть самий підприємчивий і ініціятивний капіталізм, що колись розвивався виключно завдяки сміливости й ризика окремих осіб, ховається тепер по всіх усюдах під опіку держави, вимагає від неї протекційних тариф, державних субвенций, взагалі всякого забезпечення від утрат, хоч не відмовляється від прибутків.

І навіть той самий італійський фашизм, що повинен би жити, як здавалося, відповідно до гасла Мусолінія: „Краще прожити один день як лев, ніж ціле життя як овечка", в своїй корпоративно-колективістичній політиці йде не до чого іншого, а до забезпечення цілих шарів населення від усяких несподіванок давнього індивідуалістично - капіталістичного ладу. Система колективних трактатів передбачає в подробицях усі неприємні можливости і забезпечує сторони від усяких несподіванок життя. Теорії комунізму прямують до того самого: забезпечити всякого члена суспільства прожиточним мінімумом, незалежно від його життєвої вартости та особистої енерґії й творчости. Тимчасом історія нас учить, що нема нічого більш фатально-погубного для людства, як оте уникання ризика, як оте постійне намагання сховатися за колектив і відмовитися від особистої відповідальности та особистої ініціятиви. Соціялістичний режим південно-американських Інків ще досі міг би служити ідеалом соціяльної забезпечености, отого „овечого" існування в затишку точних статистичних обрахован, де кожний міг бути певний завтрішнього дня. Та не треба забувати, що досить було зявитися в Андах відважному Пізарови з товаришами, як за кілька годин неймовірні багацтва величезної імперії перейшли в цілости в руки горстки авантурників, що вміли й любили ризикувати і цінити життя лише настільки, наскільки його приходилося боронити. Вони постійно грали своїм життям...

Кайзерлінґ у свойому „Подорожнику фільософа" різко розмежовує два типи людей, що люблять ризико: грача і героя. Тип грача, каже він, не є високої вартости. І це походить з того, що той, хто у відносинах життя ставить наголос на сліпому випадку, на сліпому щастю, ставить те, що не має змислу понад тим, що є повне змислу, він фактично **відмовляється від власної волі, від намагання керувати подіями**, залишаючи все на долю випадку.

Герой же є антиподом грача, і тоді, як той ризикує своїм життям, тому, що воно йому зрештою байдуже, або тому, що, як казала Леся Українка в „Блакитній троянді", що йому „миліше ставити на карту своє життя, ніж ратувати чуже", герой тільки й думає, що власне про чуже життя, і ризикує своїм життям не тому, що воно йому байдуже, але тому, що, люблячи своє життя й свою індивідуальність, високо цінить ті ідейні вартости, що є в тому житті, й свідомо приносить своє **життя в** жертву тому, що визнає за найбільшу святість.

Таксамо і французький соціольоґ Лє Бон розріжняє типи грача і героя: „Ніякий завойовник, ніякий основник імперії не осягав успіху без того, щоби не ризикувати багато разів своїм щастям на столику долі. Ризикувати, щоб осягнути успіх, є необхідним, особливо в боях, але шанси успіху не повинні бути занадто малочисельні в порівнанні з шансами неуспіху. Отже ясне передбачення можливостей є також необхідне".

І з цього приводу приходить знову на думку фашистівська Італія з її культом небезпеки, але уведеної в рямці найточніших розрахунків. Усі ще памятають про відважний перелет італійських літаків під командою Бальба через Атлянтійський океан. Перелет цей був, без сумніву, страшенно ризиковний. Італійці пішли на це ризико, бо визнали його необхідним для піднесення престіжу своєї країни; але зробили все можливе, щоби зменшити до мінімуму шанси неуспіху. Характеристичні в цьому відношенню є телеґрами Мусолінія до Бальба, в яких він радить йому бути сміливим, але обережним. Ось одна така телеґрама з Риму до Орбетеля, де Бальбо чекав на сприятливу погоду: „Тримай свої нерви і нерви товаришів на місці. Наплюй у найбільше фашистівський спосіб на все те, що можуть думати про це люди, а особливо порода **оперених пічкурів**. Ти повинен відлетіти у **відповідну** годину і ні на хвилину раніше". В другій телеґрамі, висланій уже до Нової Землі, Мусоліні знову повторює: „Я відповідаю на твою телеґраму і підтверджую мій наказ, що я вислав тобі до Орбетеля. Треба панувати над нервами і думати про можливости нерозважного кроку. Ти маєш на своїй відповідальности і під своїм командуванням цілу сотню людей".

Оден з кращих письменників сучасної Італії, Уґо Оєтті, так коментував в „Корієре делля Сера" успіх ризиковного лету Бальба: „Сміливість складається не з самої відваги. Треба робити порівнання між можливим і правдоподібним, між метою і засобами, і в передбачений момент треба вміти заповнити розбіжности своєю волею, хочби то була й воля до смерти (себто ризико. — Е.О.). Але той, хто надіється заповнити ці розбіжности самим лише щастям, є звичайний собі грач".

З концепцією ризика вяжеться концепція молодости. Молодь, більше від старших, відчуває принаду небезпеки. Але тоді, як в інших країнах світа вона не має яскравої мети, для якої варто булоб усім ризикувати, і тому часто, виломлюючися з загальної тенденції до міщанської забезпечености, просто собі грає життям, здобуваючи ріжні „рекорди", українська молодь має перед собою велику мету визволення Батківщини і зорганізування народніх мас в одну творчу Націю, і тому мусить підноситися від типу грача до типу героя. Зразками можуть служити в останніх часах Білас і Данилишин, що в боротьбі з Польщею свідомо пішли на шибеницю, і Лемик, що в борстьбі з Росією свідомо пішов на досмертню вязницю. Вони не лише ризикували життям, але й жертвували його. Це були не грачі, а — герої. Думали не про себе, а про цілу Націю.

Евген Онацький.

НЕ ВПАДАЙ НА ДУСІ!

Не впадай на дусі, не впадай,
Як в неволі наш Рідний Край;
Лиш як можеш, помагай,
Як в біді, в потребі наш край.

Не вір ворогам, не вір,
Бо ворог, як скритий звір,
В овечій шкірі вовки
Всі наші вороги.

Одно лиш твердо памятай:
Хто ти і де твій рідний край.
В ворожих лабах, памятай,
Наш Рідний Край.

Тож що лиш рідне, покохай,
А ворогам ще прийде край:
Гіркую чашу заплати
Випють ще кати!
Не впадайте на дусі, сестри і брати!

Дм. Захарчук.

Аркадій Аверченко.

КРИВІ УГЛИ

Блідий з гордости й опянілий власною могучістю, стояв Поползухин біля грамофона та подеколи, з холоднокровністю досвідченого мистця, підкручував шрубку для реґулювання висоти звука.

Поміщик Плантів бився по боках, підскакував і, підбігаючи до всіх, говорив:

— Ти розумієш, що це таке? Людський голос із труби! Андрійку, йолупе, бачиш, якого гарного вчителя ми тобі знайшли? А ти все по дахах лазиш!... Ану ще щонебудь покажіть, пане Поползухин!

У дверях збилася прислуга з лицями, перекривленими зі здивування та таємного страху: дівка, що вчора випала з вікна, хлопець, що розбив тарілку, а навіть підкупний візник Танас, що то був змовився з Андрійком зробити кінець учителеви.

Потім крадьки прийшла вчорашня бабуся. Вона заглянула в кімнату, побачила вчителя, блискучу трубу, сплеснула в долоні та знову побігла в сад, подригуючи.

В Кривих Углах її вважали найбоязнішим, найдикішим і найдурнішим сотворінням.

ТРЕТІЙ РОЗДІЛ.

Ясні дні.

Для гімназиста Поползухина настали ясні, безхмарні дні. Андрійко боявся його страшно та більше пересиджував на даху, а злазив лише тоді, коли грав ґрамофон. Поміщик Плантів забув уже про кінчини й увесь день ходив слідом за Поползухином і монотонно повторяв благаючим голосом:

— Ану, заграйте щонебудь! ...Дуже вас прошу! Чогож справді?

— Та нічого, тепер не можу! — маніжився Поползухин.

— Чому не можете?

— Бо до того треба підхожого настрою! А ваш Андрійко мене поденервував.

— А чорт із ним! Плюньте ви на цю науку! Краще будемо грати на ґрамофоні... Ну, заграйте зараз!

— Ех! — похитував кудлатою головою Поползухин. — Що вже з вами діяти! Ходімо!

Пані Плантова при обіді підсувала Поползухинови найліпші куски, поливала його наливкою й усією своєю повнедінкою показувала, що вона не від того, щоби не вживати свій подружній обовязок задля такого мистецького музики та ґалянтного чоловіка.

Вся прислуга при стрічі з Поползухином здіймала шапки та кланялася. Дівка, що то була випала з вікна, що дня ставила в кімнаті вчителя велику свіжу китицю цвітів, а хлопець, що то був збив тарілку, чистив учителеви чоботи так завзято, що підчас тієї операції до нього небезпечно було підійти близько: амплітуда рухів щітки сягала малощо не цілий сяжень.

І лиш одна сухорлява бабуся не могла побороти непобідного страху перед дивною могучістю вчителя — на вид його втікала з криком у сад і довго сиділа в аґресті, що відбивалося на її домашній роботі.

Сам Поползухин крім ґрамофонової роботи нічого не робив: Андрійка не бачив цілими днями, коверзував цілим домом, їв пять разів на день, а часом, як пробудився серед ночі, прикликав до себе призначеного для нього хлопця:

— Принеси-но мені щонебудь зїсти! Дриглів, чи що, або мяса! Тай наливки дай!

Коли поміщик Плантів почув шорох, вставав із ліжка, надягав халат і заходив до вчителя.

— Їсьте? А що, справді, випю і я наливки! Колиж вам спати не дуже хочеться, ходімо, заграєте мені щонебудь. Добре?

Поползухин зідав принесене, випроваджував огірченого Плантова й лягав спати.

ЧЕТВЕРТИЙ РОЗДІЛ.

Крах.

Зранку Поползухин виходив на прохід у поле, над ріку. Прислуга, на приказ Плантова, бігала за ним, шукала, гукала а як знайшла, говорила:

— Ідіть, паничу, додому! Пан просять вас грати на тій машині.

— А до чорта! — хмарився Поползухин.

— Не піду! Скажіть, нема настрою для гри!

— Ідіть, паничу!... Пані також дуже просила. І Андрійко плачуть, слухати хочуть.

— Скажіть, вечором заграю!

Раз якось нічого не прочуваючий Поползухин вертався з прогулки на обід. Двацять кроків від дому він нараз пристанув і, здригнувшись, став наслухувати.

„Чи вийду я на річеньку" — кричав грамофон.

З криком люти та переляку схопився ґімназист Поползухин за голову й кинувся до дому: ґрамофон грав, а на три кроки від нього стояв невідомий для Поползухина студент і добродушно-насмішливо глядів на всіх, що стояли довкола нього.

— Якаж тут хитра штука? — говорив він. — Зовсім простий механізм. Навіть Андрійко дасть собі з ним дуже легко раду.

— Чому ви без мене рушали ґрамофон? — сердито скрикнув Поползухин.

— Диви, яка цяця! — сказав зідливо поміщик Плантів. — Нібито його ґрамофон. Щож це ти нам крутив голову, що на ньому грати треба вчитися? А ось Дмитрусь Колонтарів приїхав і відразу заграв. Ех, ти... мудрагель! А позвольте, Дмитрусю, я тепер попробую! То-то раз! Теперечки всенький день гратиму. Позвольте вас поцілувати, поважаний Дмитруню, що задумали відвідати нас, стареньких.

При обіді на Поползухина не звертали зовсім уваги. Воловину йому подали жилаву, з кісткою; замісць наливки він пив квас, а після обіду Плантів кинув розсіяно оком на Андрійка, схопив його за вухо та крикнув:

— Ну, брате, доволі тобі байдики бити... нагулявся! Вчителю, займіться ним!

Поползухин схопив Андрійка за руку та люто шарпнув його.

— Ходім!

І вони пішли, та один на одного не глянув...

По дорозі ґімназист дав Андрійкови два стусани, а той знайшов відповідну хвилину, щоби плюнути вчителеви на чобіт.

(З російського переклав **М. Н.**).

(Кінець).

Жінка довідалася, що чоловік її зраджує та зчинила йому великий бешкет:

— Мене так легко не обманеш! Треба було тобі оженитися з дурнішою.

— Я шукав — перебив чоловік, — та не міг знайти.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ПРОТЕСТУ ПРОТИ ЛЕМКІВСЬКОГО БУКВАРЯ.

Цього року появився на нашій Лемківщині лемківський буквар, яким наші „русскі" дуже тішаться і величають його під небеса у своїм „Лемку", що виходить в Клівленд, Огайо.

Польща ущасливила бідного Лемка тим букварем у хвилі, коли на Лемківщині знищено вже майже цілковито українські школи та коли підчас ферій перенесено з Лемківщини далі на північ решту українських учителів, які ще залишились були на Лемківщині. Зроблено це ніби для добра школи та для щастя самих учителів, бо їм шкодить свіже гірське повітря лемківських гір та лісів. Зате на Лемківщину надіслано таких учителів, які мусять вчитися гвари Лемків, тай то з лемківського букваря. Цей лемківський буквар видано хіба на те, щоби з нього вчитись учителі, надіслані на Лемківщину з Мазурщини. А щоби цим просвітителям Лемків влекшити їх науку, то автор лемківського букваря уложив навіть букви на зразок польської азбуки а саме а, б, ц, а не а, б, в, г; і т. д. та підобрав цілу низку слів і зворотів, які не ріжняться зовсім від польської мови. Ось вам кілька зразків: Он дає мі меду, ст. 39. „Том щитком", „под яблоньом", „знам, крикнул малий Петрусь" (ст. 71), „Филип оповідал часто о вельких фабриках, котрі там виділ" (ст. 77), „Он робил воз", „я пошол" і т. д. І хто тут розчовпає, де покласти наголос, як виповнити ці самоцвіти лемківського букваря? Далі буквар поперетиканий ще такими словами: „колей", „рой", „улій", „серцьом", „лій"; „майови", „мам", „куп", „цнеся", „потом", і т. д. Словом, Лемко добре впріє, заки дещо з нього зрозуміє, а нема запоруки, чи такий буквар не появиться незадовго для Гуцулів і Бойків та Поліщуків і т. д. На заголовній сторінці написано дослівно так: „Буквар, перша книжечка, ціна 90 гр. враз із значком на цілі Товариства підтримування будови публичних вселюдних шкіл, Львов 1933, накладом Державного видавництва книжок школьних ул. Куркова ч. 21".

Далі слід згадати, що до цього букваря заведено знову святе „ы", хоч його вже викинули самі хрестні батьки москвофіли зі своїх рептильок. А що автор цього букваря, М. Трохановський, не міг обійтися без подвійного твердого та мягкого „і", то ввів до цього букваря дві голосівки: „и" та „і", котрі вводять лиш дальше замішання до тої саламахи в букварі. Далі знаходимо таке: мі, тя, ня, он, она, і т. д. Замісць ч, то ц, хоц, ци найдут го пси (ст. 61), ш замісць с, та з замісць с, а щоби Лемки не забули, що цей буквар виданий для них, то автор дослівно в двох місцях букваря згадує про Лемків, а саме в уступі під заголовком „Пан Президент" на ст. 89. словами: „До той Державы (Польщі) и мы Лемки належиме", та в уступі п. з. „Лист здалека" словами „Дякую табі за карткы з видамы нашых любых Лемковскіх гор" (ст. 100). Зате куди більше любови в автора букваря пробивається до „нашой Державы Польщі", хоч Лемко не вживає ніколи назви Польща, лишень Пільща або Лях. Патріотичне серце автора букваря присвятило керманичам держави аж два уступи, а саме „Пан Президент" та „Именины Пана Маршалка", а побіч них вміщено дві світлини з відомих нам портретів. Державного виховання мають навчити нас, Лемків, такі уступи букваря, як знак „Білый Орел", „Границя" та пісня „Боже, Ты Польщу през предолгы вікы вберал лучамы величія и силы", подібне до „Боже, цось Польскен"... Цей лемківський буквар заведено вже обовязково по народніх школах в громадах таких повітів: ясельського, горлицького, та новосандецького. Ці повіти принележні вже до краківської кураторії. Буквар друковано у Львові певно тому, що в друкарні краківської кураторії не було наших черенок.

Шкільний інспектор скликав на наради до Сянока всіх учителів Поляків і на тій нараді рішено ввести цей лемківський буквар до народніх шкіл на области повітів сяніцького та ліського. Щоб облекшити роботу в провадженню цього букваря, іменовано сяніцького інспектора Шемельовського теж на ліський повіт, який зєднано з сяніцьким повітом в одну шкільну округу. Щоби задурити батьків, цей буквар продається тільки за 90 ґрошів, коли буквар Матвійчука, виданий теж львівською кураторією, коштує аж 2.60 зл. Рішено теж карати тих, що не хотіли учитися з лемківського букваря, зглядно тих батьків, які запротестувалиб проти його введення до шкіл. Негайно по цій нараді скликаних учителів розіслав інспектор до всіх управителів народніх шкіл другий обіжник в справі примусового введення лемківського букваря.

Саме тоді, як з українською мовою переводиться такі експерименти, ображуючи до живого почування українського народу, в урядовім польськім органі з дня 14-го липня 1933 року появився обіжник, звернений до польських шкіл, щоби вчительство уважливо виполювало з мови польських школярів слова місцевих говорів, а заступало їх висловами літературної мови.

Як бачимо, то Поляки не думають видавати окремого букваря хочби для своїх Ґуралів, але очищують свою літературну мову, зате до Українців пристосовують щось іншого. Проти цього букваря Трохановського Лемки протестують на Лемківщині, а й ми в Америці повинні протестувати, бо цей буквар нічого іншого, як тільки насмішка з Лемків. Поява лемківського букваря повинна розкрити очі москвофілам, бо автори цього букваря. М. Трохановський і д-р О. Гнатишак, за миску сочевиці позбулися тепер своєї „русскости" і „єдиної, неділимої Россії", а приплескують Полякам і кажуть, що лемківський говір, це наріче польської мови.

Повинні прозріти і редактори москвофільських ґазет в Америці, і „карпато-русскі" разом з „Лемко-Союзом", і з його „Гунянками", що всякі братання з Варшавою чи з червоною Москвою, це загибіль не тільки нашого Лемка, але цілого нашого народу. І хочби ви всі, „твердо русскі", що ведете хрунівську і руїницьку роботу (кажу чисто по лемківськи) повстікалися, то вже ніяка ваша встіч не відверне нашого Лемка від єдности з матернім українським народом. Ваша робота й робота жмінки московських і варшавських шкідників на Лемківщині будуть записані в історії як нестерта пляма руїницької кирині в часі, коли сини нашого народу гинули на шибеницях за волю українського народу.

Василь Левчик,
Елизабет, Н. Дж.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член Бр. св. ап. Петра і Павла, 220 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за скоре виплачення мені посмертного в сумі $1,000 по моїй покійній жінці Юстині Кріль. Також дякую щиро всім тим, котрі взяли участь у похороні.

Юрко Кріль,
Шікаґо, Ілл.

Я, нижче підписаний член тов. ім. Тараса Шевченк, 73 від. У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за скоре виплачення мені посмертного в сумі $500 по моїй жінці Йосифі. Дякую також місцевим урядникам і всім членам за їх участь у похороні.

Касіян Педченко,
Провіденс, Р. Ай.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ГОЛУБКА

(За краєвою українською пресою).

(42)

Вартість шпигуна.

Закид контррозвідки Барановського є нісенітний, якщо зважимо, що він чейже вибирався до Праги, щоби з рук Коновальця дістати високе становище в ОУН — з відома Івахова. Довіря, яке здобув собі Барановський в колах О. У. Н., є **його заслугою.** Чим більше довіря і почестей має у тайній організації шпигун, поліційний конфідент, тим більша його вартість для поліції, тим кращий він шпигун. В Австрії був геніяльний шпигун — полк. ген. штабу Редль. Промовець не розуміє, **як можна спершу казати шпигунови старатися за найбільше довіря тайної організації, ввійти туди, працювати як революціонер, а потім звертати проти нього вістря і саджати за те на лавку обвинувачених!** Це противиться здоровій льоґіці. Аполь в імени погибшого Ґектора кидав громи на невдячність богів. Барановський має повне право жалітися на невдячність поліційних богів. Барановський приніс поліції гекатомби жертв ОУН. Цілий трускавецький гурток видав „як на пательні". З призначеної нагороди за голову Коссака 2,000 зл. — 500 зл. дістали агенти, а 1,500 зл. Барановський. Він видав плян замаху на Східні Торги. Детайлів конфідент не може ніколи знати. Детайлі завсіди можуть його деконспірувати, — а зрештою детайлів він не всилі знати, будучи лише конфідентом...

Оборонець не був ніколи в конспіративній організації (та „заява" викликає усмішку в усіх суддів та слухачів, які не мають ніякого сумніву щодо страху д-ра Кройценавера перед конспірацією) — але знає, що чейже кожна конспіративна організація хоронить себе перед конфідентами і в найважніших справах виготовляє свідомо подвійні пляни — для конфідента і для виконавця. Коли би Барановський навіть достарчив поліції фальшивий плян саботажу — то і це не було би його великим гріхом і доказом зради супроти поліції.

„Стовпи" оборони Барановського.

На суді явилися два найвищі представники слідчої львівської служби — Івахів і Білевич — які ствердили, що Барановський був віссю розвідчої поліційної служби. Ті свідки стали „стовпами" („філярами") оборони Барановського і ті „стовпи" є ненарушені. Проти Барановського висувають підозріння, здогади щодо зради поліційних інтересів, ріжні поверховні познаки, але ні одного наявного доказу.

Конфідент і Гнатів.

Оборонець репродукує розмову Барановського з Гнатовом на тему намірів Гнатова. Барановський розпитував про пляни Гнатова. Довідавшись про плян нападу на банк — Барановський звернув увагу свому розмовцеви, що чейже ОУН веде тепер леґальну роботу і не дасть дозволу. „Дозвіл мені непотрібний, зроблю на власну руку". „А гроші?" — розпитує обережно конфідент. „Гроші дасть банк". „А зброя?" „Зброї не маю". Барановський теж не мав при собі зброї, але за кілька тижнів позичив револьвер і передав Гнатову. І тут промовець висловлює свої величезні сумніви, яким робом Гнатів, визначний боєвик ОУН, не міг здобути собі іншими шляхами револьверів, лише від Барановського! Яким теж робом сам Барновський, якщо „дійсно був би чільним членом ОУН, не міг дати Гнатову цілої скриньки револьверів, лише мусів позичити його від гімназиста, як студент від студента позичає фрак?! Усі ці твердження поліції є гіпотезою, яка має дуже крихкі підстави. Це загальники, натягані до тези акту обвинувачення. Єдиний, хто міг би ту тезу потвердити і вірно репродукувати звязки Барановського з Гнатовом — це лише сам Гнатів. А Гнатова нема.

Край гуде про конфідента.

Від кількох тижнів край гуде про українського конфідента поліції. Коли би справді Барановський був на службі контррозвідки ОУН — невже ніхто з провідників тої організації не старався би реґабілітувати Барановського? Невже ніхто з них не достарчив би судови **доказів по лінії тези обвинувачення,** що дійсно Барановський був на службі революційної організації? Мовчанку ОУН уважає найкращим доказом, що Барановський не мав і не має нічого спільного з ОУН, як лише службу поліційного конфідента. З другого боку оборонець відпікується, наче би на мить солідаризувався з підозрінням „Фоссіше Цайтунг", та вірить у невинність польських органів безпеки.

Криваве пятно.

Оборонець просить вибачення у свого клієнта, що не буде його щадити в оцінці його етичної вартости. Перехід на службу поліції на те, щоби за гроші видавати своїх товаришів, — той факт витиснув криваве пятно на чолі Барановського. Але це не є злочин з погляду карного закону і за це не можна судити в суді. І тому можна було ріжно казати про Барановського, кидати на його імя такі тіни як наміри „мокрої роботи" та вбивства Федусевичівної, — а проте кінець кінцем судова розправа не доказала правильности акту обвинувачення. Тому оборонець вважає, що Барановський мусить бути звільнений зовсім від усякої вини і кари.

Всі обвинувачені зрікаються останнього слова.

Ціла, вщерть виповнена саля розправи, з великим зацікавленням ждала останнього слова обвинувачених. Були поголоски, що Барановський виступить в останньому моменті якимись новими ревеляційними заявами. Тому факт, що всі обвинувачені по черзі зреклися останнього слова — викликав велике розчарування ласої на сензації публики.

Після півторагодинної наради проголошено

Вердикт присяжних суддів:

Буній — голосів: 1. гол. питання (співучасть у вбивстві) 12 „так". 2. гол. питання (членство в ОУН) 9 „так" 3 „ні".

Мотика 10 „так" 2 „ні".

Барановський: 1 гол. питання 8 „так" 4 „ні", 2 гол. питання 10 „так" 2 „ні".

Прокуратор жадає приноровлення до обв. Бунія як моменту **обтяжаючого** те, що він перший піддав думку вбивства Голувка, а як моменту **облекшуючого** — його вік у моменті злочину. Супроти обв. **Мотики** обтяжуючим моментом є його найвища з усіх учасників убивства інтеліґенція, а облекшуючим — його пізніше зізнання перед владою. **Барановський** не має за собою ніякого моменту облекшуючого.

Обор. д-р Роґуцький спростовує, що в обв. Бунія не було ніякої „зависти", як підложа його вчинку, лише добре або зле зровуміла любов батьківщини. **Д-р Кміцикевич** і **д-р Кройценавер** підносять моменти облекшуючі їх клієнтів.

ПРИСУД.

Буній — 10 літ,
Мотика — 6 літ,
Барановський — 10 літ
усі з позбавленням громадянських прав на час кари.

Після дипломатичного бенкету.

Перший делеґат конференції: — Так, пане, я знаю, що це таке голод.

Другий: Не хочете тим мабуть сказати, що ви вийшли з бідного роду?

Перший: О, ні, та я перед хвилиною дивився, як ви їли.

ВІТЕР ГУЛЯЄ.

(Голод на Україні 1933 р.).

Хати похилі, пусті сумують,
В обдертих клунях вітер гуляє;
Немов по бурі останки згарищ
Те все журливо в світ поглядає.

А кат червоний мов звір лютує,
Грабить добірне жито, пшеницю,
Добро селянське в Москву вивозить,
Лиш оставляє пустку світлицю.

Мужик безрадний життя ратує
Іде світами немов бурлака;
В чагарниках він, в лісах скриваєсь,
Немов бездомний, гнаний собака...

Ох! Щоб Дністер наш міг розказати,
Скільки він крови заніс до моря!
А скільки трупів покрили филі
Тих, що втікали з нужди і горя.

Скільки Соловки на вік проспали?...
На Астрахані, ох, Боже милий,
І на Кавказі наш брат конає...
О, брате, брате наш нещасливий!

За що вас голод так десяткує?...
Що хвилі жертви смерть забирає...
Батько під тином, бач, костеніє,
Там в судорогах мати конає.

А там з дитини ще кров не сплила...
З розпуки мати божеволіє.
Кричить: „Ох Боже! Щож я вчинила?"...
В серці страхіття вихром шаліє.

Рветься!... Дарма це... Труп серед хати
Лежить у крови, не заговоре...
„Ох проклята! Дитя убила!
Я душогубка!... Ох, горе!... горе"...

Не плач, матусю! Ти не убила
Свою дитинку: ти її мати.
Таж ти плекала неначе цвітку,
Як ти без серця могла вбивати?...

Тиж її кормила своєю грудю,
Для неї сонцем ясним сіяла,
Ох, мамо, мамо! Тиж її пестила,
Ти для дитини раю бажала.

Ти, мамо, мріяла золоту долю,
Ти їй бажала щастя, спокою...
Поглянь, о мамо: твоєї дитини
Труп лежить в крові перед тобою.

Не плач, матусю! Отри слезину...
То не ти стала жорстоким катом...
Та цеж московський погній комуни
Голодом меститься над нашим братом.

Поглянь, матусю: хати сумують,
В обдертих клунях вітер гуляє;
Брат у неволі з голоду пухне,
За куском хліба в світ поглядає...

М. Костишин.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в понеділок, 1-го січня, 1934, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній св. Володимира. Проситься всіх членів бути на означений час, бо буде справоздання урядників і контр. комісії. Члени, котрі ще не виміняли своїх старих грамот на нові, проситься принести на мітінґ старі грамоти і виміняти на нові роди обезпечення. — Теодор Федош, предс.; Андрій Заканич, кас.; Василь Левчик, секр.

ФЕНІКСВІЛ, ПА. Бр. св. Апп. Петра і Павла, від. 321, повідомляє, що на річних зборах 10 грудня вибрано слідуючий уряд на 1934 рік: Михайло Куриляк, предс.; Ілія Винник, заст.; Федор Цюх, секр.; Іван Білинський, заст.; Микола Ступницький, кас.; Федор Фука, доглядач хорих.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, 31-го грудня, в годині 2-гій пополудни, в У. Н. Домі, 217 Іст 6 вул. Проситься всіх членів прибути на час, бо буде справоздання уступаючого уряду і вибір уряду на 1934 рік, як також інші важні справи. Не явившийся член заплатить кару після ухвали річних зборів. — Е. Парницький, фін. секр.

КЛИВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє всіх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 31 грудня, в годині 12-тій вполудне, в сали У. Н. Дому. На цім мітінгу буде справоздання контрольної комісії, вибір уряду на 1934 рік і багато важних справ до полагодження. Кождий член буде повідомлений „посткартою" і цю картку має принести з собою на мітінґ, бо в противнім разі не буде оправданий, що був на мітінгу. — Микола Задерецький, предс.; Осип Запоточний, рек. секр.

ВЕСТБУРІ, Л. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в суботу, 30. грудня, в годині 8-мій ввечір. На цих зборах буде справоздання уряду з цілого року і вибір уряду на 1934 рік, а також багато інших важних справ до полагодження. — К. Дідух, рек. секр.

БЕРВІК, ПА. Тов. ім. М. Грушевського, від. 164, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться 1-го січня, в годині 2-гій пополудни, в гали церковній. Буде справоздання з цілого року і вибір уряду на 1934 рік. Будемо принимати нових членів до Союза без вступного. — Іван Мельник, предс.; Мирон Лило, кас.; Петро Ґелетій, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться 1-го січня, на латинський новий рік, в годині 10-тій рано. На порядку нарад справоздання уряду і контр. комісії та вибір уряду на 1934 рік. — А. Скоципець, предс.; Я. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 352, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ буде в неділю, 31 грудня, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній. На тім мітінгу буде справоздання контр. комісії і вибір уряду на 1934 рік. Обовязком є кождого члена явитись на цей мітінґ. — Володимир Делявський, предс.; Мих. Гавриляк, кас.; Теодор Левчишин, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 209, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в суботу, 30 грудня, в год. 7-мій ввечір, в гали церковній. Обовязком є кождого члена прибути на цей мітінґ. Буде справоздання за 1933 рік і вибір уряду на 1934 рік та інші важні справи. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. Члени, котрі бажають змінити свої грамоти, зволять принести свої старі грамоти на мітінґ. — Я. Гінда, предс.; М. Вадяк, кас.; І. Лукашкевич, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, скликає специяльний мітінґ в неділю, 31 грудня, в годині 2-гій пополудни, до штору при галі Укр. Нар. Дому. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ, бо буде справоздання уряду і контр. комісії та вибір уряду на 1934 рік. — Марія Туранська, рек. секр.